

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De Nuptiis Philologiae et Mercurii - Cod. Aug. perg. 73

Martianus <Capella>

[S.I.], [10. Jh.]

Liber IV

[urn:nbn:de:bsz:31-11867](#)

celebris quae nunc ap
ex eodem quae cuncte
testentur ut ne sciemus
uenustatem quae si ab scolaribus in
terducis decursus peritiae gratiam defuerat
quid metricumq. sicut inter circatos audes ad sumptum
fecto musices impetu cum praeuertis officium discerperis
formam igitur praefectae praceptionis absoluere si pcpus
memoratis iamte ab inchoamento rum uulgarium uilitatibus
uindicari his germanae uerbis cum sponsos delius annuebant
& grammaticem ad uirginis transfere obsequia compule
runt attunc aliam feminarum pari sponsalium munere
conferendam clarius intromisit.

MARTIANI MINNEL FELICIS CAPLLAE DE ARTE
GRAMMATICALIBERTERTIUS EXPLICIT

INCIPIT DE ARTE DIALECTICA LIBER. III.

HAEC QUOQUE CONTORTIS STRINGENS ET FAMINANOBIS
QUAS SINENIL SEQUITURNIL QUAE RERE PUGNAT ITEM
INCOETUM SUPERUM UENIENS PRIMORDIA FANDI
ADUENIT EXCOLICUM PRAESTRUIT AXIOMAS
AMBICUIS MEMORANS VOCEM CONSISTE REVERSUS
NIL NORMALE PUTANS INFUAT AD SOCIMUM
SED LICET IPSE MODOS DEMUMBIS QUINTQ. PROFATUS
PALLENS AFFECTUM UERS ET ARISTOTELES
STOICKA CIRCUMFANT LYDANT QUESOFISMATA SENSUS
PERDITANEQUEUM QUAM CORNUA FRONTE FERANT
CRYSPUS CUMULET PROPRIMUM CONSUMATACERUM
CARNEADES Q. PAREM VIM CERAT TELLEROBO
NULLUS APEX TOT PROLPIURUM PARACCIDITUM QUAM
NECTIBITAM FELIX SORTISHONOS CECIDIT
INTERTEMPLA DEUM EA EST DIALECTICA FARI
ET IOUE CONPECTO LURE DOCENTIS AGIS

Quae igitur introgressa est delio conuocante pallidior paululum
femina sed acriam modum iuſu & uiibrantibus continua mobili

ndreces formis
sceleris effigie
nam ristens suppallio
praebebatur. Deniq. ex
aliqui pcepisse mox ad praehenitus amio ad lamen
circulus trahebatur quia tamen mox emergens pri
morisibus id flugebat. Dehinc ambitum multiplici circumactū ad con
ditiones propositas coartabat. sicut quamlibet formulū nullus
uellet adsumere. quibus dā obuiis interrogati ungulis occupabat
aut latenter in eis angōem serpere stimulabat donec ne xilis com
plexio circū uento ad interrogantis arbitrium strangulare & ipsa
aut femina contractoris uidebatur corporis abitusq. furui. uerū
dum alibus iratas et nescio quid uulgo inexplanabile loquebatur.
Nam uersalem dedicatiūam particulari abdicatiue obliquam
sed ambas posse uerti erasse rebat uniuocis uoca ^{equi} conectendo ac so
lam se discernere uerum quid falsum nescit uelut quodā diuinitatis
fiducia loquebatur. haec se educatam dicebat aegriptiorum rupe
atq. in parmenidis sex inde grīnāsum atq. atticam de measse illuc
quaeuersi pellitudi calumniante proposito & iam socratis si bi pla
tonisq. amplitudinem mancipasse. Hanc igitur fraudulenta sēp
argumentatione uersitam àde circumuentis pluribus gloriātēm
cum cīllenius cīrceo geminas anguis assurgens ad lambere feminā
crebris linguarum micatibus adtemptar&. tunc quae & iam trito
nida gorgo cognoscens qm̄ gaudio sibilaret. nimirum inquit bro
mīus qui facetior est deorum eamq. pentis nesciebat. haec aut ex
arens libi carielantis adducitur quod & capillitum implexū docet
& omnia uenenorū aut fidei in dum farma copula messe marisi
cationis. itanamq. agnitione ut pēa & blanda anguim adulatio
ne diligitur quod nescit ex illius amī fraude colligitur quod cir
culatrix pellacissima & metarum murclarum incola comproba
tur quod dicto cum complares deorū quantum deuerat arriderent
pallari aliquanto concusior locum emergentis inhibuit memorans
hanc ammodum sobrium quod quibusdam diuis pentus denegatū
& iam ter germanas quae probanda sunt acriore in anullo posse

etur maximeq; quod
electio sequebatur pri
luppiter aut iudicandis in plendido viratib;
uiratibus graiam aestimans fluctuatem quicquid
promerecepit facultate ac mox dialectica quamqua
latinae loqui posse credere tur tamen propiore fiducia rostris
quae quadam batus subratione lumibus & iam ante uerba for
midabilis sic exorsa nibarronis mei inter laciaris gloriae celebrati
michi eruditio industriaq; suppet et possem feminadorice nra
onis apudromuleae uocis examinata modum rudi fatesatis
barbara repperiri quippe post platonis aureum flumen atq;
aristotelicam facultatem marciter rentu primame in latinam
uocem pellexit industria ac fandi possibilitem perscolas auisorias
comparauit hinc igitur praete pasparere colluctans nec graia
deseram ordine differendi ne laurentia sassertione effaminare
morabor ac prius illud compatum uolo mihi romanostogatam q;
gentem uocabulum nondum nouare potuisse ac dialecten sicut
athenissum solita nuncupari meiq; prorsum uiris esse quicquid
artes ceterae prolacuntur Neq; ipsam quam aures urat pro
bare grammaticam neq; alteram opinoris ita duens faculta
te uel illam formarum diuersa radio ac puluere liniante sine
meis posse rationibus explicari quippe indicio ne mea ureq;
consistunt sex normae quis constant cetero disciplinae nam
prima est de loquendo secunda de eloquendo quarta de pro
loquorum summa altera de iudicando quae portine ad iudica
tionem poslarum & carminum sexta quaedicenda rethorib;
commodata est in prima aut parte quaeritur quid sit genus
quid forma quid deferentia quid accidens quid uero propriu
quid definitio quid totum quid pars quid in dividendo modus
qui in partiendo quid sit equiuocum quid uniuocum quid si
ut ita dicam pluri uocum debetis quippe insolentiam perferre
sermonis quae graiam dissertare letat litter compulstis
quae ergo rebus uerbis uasint quae aliena & quod modis aliena

sibi
 ius
 quatenus
 posse esse proloquum
 o in quaeritur quantu
 rū in quantitate quae in qualitate quid sit uniuersale
 quae particulare quid in definitum quae sint aentia quae negantia
 quārum habeant singula quae a modo inter se adfecta sint · hinc
 p[ro]p[ter]eatur ad quartam partem quae esse diximus de proloqui
 orum simma in ea quaeretur quid sit simpliciter quid illatio quid
 sillogismus quid si imperativa quid si prædictiva usq[ue] sillogismos
 quid conditionalis & quid universalis quid formae sint prædicti
 generis & quae sint utrum certū ordinem teneant & scilicet
 quae sit idem ordinis ratio quod modos habeant singula & utrū
 h[ab]ent modi certum ordinem teneant & sit ea est quae sit eiusdem ordinis
 ratio · Deinde conditionales sillogismi quod primi modi acnes
 sariunt quidiam si rū ordino sit quid inter se differant · haec sunt
 quae praesentiarb[it]or commissione asservendisq[ue] sufficere · quid
 ergo genus sit exordia repetens quo uniuersa discurrat · Primi
 tū intimabo · genus est multarū formarū p[ro]p[ter]um nomen comple
 xio · ut animal formae eius ut homo sive equus &cetera sed non nū
 quam aliquae formae ita generis habiuntur ut etiam ipse alius
 sub se potis genus esse possint ut omnium genus quod animalis for
 mae est barbarus & romans genus usq[ue] eogenus esse potest donec eius
 formas dundersit in diuidit in aliquid uenias ut si homines diuidas
 in masculos & feminas item masculos in pueros & adolescentes & senes
 item pueros in infantes & loquentes item puerum si uelis diuidere
 in catatum auctalum quempiam certe persona puerum · nec
 genus quodiam ad diuidendum puenit · ut autem ego genere
 debemus quod est praesenti negotio proximum ut si de homine
 quaeratur eius genus animal debemus assumere quod ei proxi
 mus est · nam si substantiam dixerimus quantum ad rationem
 pertinet uerum est quantum ad necessitatem sup fluim
 Formas casdem dicimus quas species formae ergo sunt quae subditae
 generiterent definitionem eius & nomen ut homo equus leo

Dicitur ferentia
quod inter omnia animalia
bius est equus qui in personam
quis sunt in rebus singulis
nos possumus dividere quotiescumque
inuenire. Nam si animal valde immobile
qualia sunt masculina & feminina possimus in qua-
paria alia magna alia media possumus in varietate m-
gradientia alia serpenta alia tantum possimus habitacum
tates qualia aquatilia alia terrena alia aeria alia aut non nulli dicunt ignes
possamus in linguae sonu quod alias sunt loquentia alia gementia alia
lacraria alia ululantia sciamus tamen singulis perfectas esse divisiones
& omnes in singulis inuenim. Nam masculina animalia possunt & abortu-
recentia & gradientia & terrestria & bipedia & loquentia esse. Ergo
qua in istis & etiam mendebes quae est apti suscepto negotio. nam stabilitate
de hominu laude dicendum inrationabilia & stolidam diuidere por-
tebit uteo facile possit intellegi inter omnia animalia reru natura
quanti homines habuerit quibus solis ad se cognoscendam ratio-
cinari permisit.

DE ACCIDENTIIS

fonsAccidens est quod non nisi eidem formae sed non semper uenit ut rhetorica
non nisi homo in accidit sed ei potest & non accedere ut quod uisit
aliqui homo non sit tamen oratur. **QUID SIT PROPRIMUM**
Proprium est quod eidem & ita semper accidit ut unam quamq. rem
ab omnium communione discrimine ut in hominie risus. nam ridere
quisquam nisi homo potest. nechomo cum uoluerit quantum in eius
natura est ridere non potest & differentia proprio eodistat quoddif-
ferentia unam quamq. rem ab eotantum distinguit unde quaestio
est proprium uero ab omnibus. nam cum hominem aleone per dif-
ferentiam uolentes discerne re dixerimus quod leo ferus est homo
aut natus id solum uidemur discernere quod ad susceptum negotium
pertinet. dicendo enim leo ferus est homo natus nechomine ab aliis
mittibus animalibus nec non aceteris bestiis uinximus. cu
uero hominie animal risibile dixerimus et aceterorum animalium
generalitate describimus. **QUID SIT FINITIO**

Definitio est cum in uolita unus cuiusq. re notitia apte ac breuerter
explicatur in actri autem dasunt ne quid falsum ne quid plus
ne quid minus significatur falsum est hoc modo homo est animal

in animali non videntur
et non sunt animalia
ut pugnare insidet de morte
etiam in mortuis ab splendore
est enim tamen numquam
ut nomen hominem designemus
enim faciamus in allegoria id ipsum totum
ut constat in se definitione & nomen ipsius totius
descendere non enim aurum solum aut caput
habet dicere poterimus aut ipsius definitione singula membra reci-
punt sed animaduertendus est quod si quando omne protwo dicere
possimus sed aliquid intellectu natum & iam in singulis omnibus
in multis agnoscatur nam cum decimus homo cicero qua unus est in
totus intelligitur homo autem qui in pertus & artifex & vir & mulier
esse potest melius omnem accipimus quid sit pars Partes sunt
quaesito esse intelliguntur & quibus totu constat quin dividendo
modos dividere usq. eodebemus donec ad dividendum uenatur
& hoc sit cum differentias ad paucitatem generare digimus & ei ita
formas subiectimus ut & ipse singulae aliis subiecte possint & iam genera
esse possint ut animalib[us] breuerter primo dividere uoluerimus per dif-
ferentias possimus quod alias sunt gradientia alia serpenta alia natan-
tia alia uolantia hinc item hoc est de singulis formis possimus genera
facere ut dicamus animalia gradientia genuisse & ei formas sub-
iectamus quod alias sunt humana alia ferina &c. his possunt
esse aliae formae per quas sine esse fuerit ad dividendum diu poterit
ueniri sed hoc non in nomina satione facere oportet sed in subtili
quada disputatione tunc autem oratione hoc modo possimus diui-
dere cum id exigit obscuritas causae quod si causa non sit obscura diui-
sionis quidem ratione esse & tractari debet sed multum apparere
non debet quin partiendo modus partiendi differentia non fre-
quenter occurruunt atq. ita sine his infinita potest esse partio siusq.
ad dividendum uoluerimus peruenire nam si certum hominem protwo
dicamus & eius partes breuerter colligere uoluerimus differentiae
non suppetunt partium & certarum partium nominibus ut cogemur
ut dicamus caput pedes & reliqua quae si completa breuerter uolueri-
mus quoniam differentiae desunt non possimus singula colligere quia
multas sunt & aut impossibile erit aut longum interest aut inter-
diusionem & partitionem quid dividuisse per formas currimus

in partibus eiusdem etiam
definitione etiam
definitiones numerorum
similiter numerorum
sed in quadam uero etiam etiam
dundere uoluerimus genitivum
et manus parati par uoluerum
senex et puer quia formis est
& definitione ut & senex dicatur homo animal
et puer & aduolens caput uero & pedes quia partes
definitionem hominis neq; nomen accipere possunt
potest dici homo animal risibile nec pedes nec manus quid sit uniuocum
uocum equiuocum est quando multarum rerum unum est nomen
sed non eadem definitio ut leo nam quantum ad nomen pertinet uerus
& pictus & caelestis leodicitur quantum ad definitionem alterius uerus
definitur alter pictus caelestis quid sit uniuocum uniuocum est
quando duarum aut plurium rerum unum nomen est & definitio
ut uerbi nam & birrus & tunica & nomen est habent & definitio
nem possunt accipere ergo hoc uniuocum in generis seriae intel
ligitur quod & nomen & definitionem dant formissim quid sit
pluriuocum pluriuocum est quando multis nominibus unares
dicitur ut gladius nam & ensis & mucro idem significat Quae sunt
uerba rebus suis sunt uerba quae naturalia atq; & iam propria dicim
ut lapis lignum & cetera quae aliena Alienasunt quaeratione ali
qua mutantur uel propter necessitatem uel propter decorum
propter ut dicimus ut gemmam et laus
segetes hic enim qm oritur deficit alienous sumus neq;
enim aut uerbi aliud quae genitivo aut segetes aliud quam letas
possimus dicere propter deorem aut dicimus fluctuare segetes
possimus enim aliud moueri dicere sed qm ornatum non est ale
no utitur quotmodi aliena uerbasiant Alienauerbas tribus modis
funt aut p similitudinem aut p contraria aut differential per
similitudinem ut sunt quae in grammatico intropis numerantur
ut hoc ipsum quod dicit fluctuare segetes ex hoc generes sunt & iam
illa quae extoto partem totu significant in hunc modum ut decenter
uerboru habeant propinquitatem haec enim similitudinis genere
placuit includi p contraria uerba dicuntur quando contra quam
dicimus accipiuntur ut parcas dicimus facta cu non parcant & lucum
cum non luceat hoc grammatici catantes fras in uocant p differentia
alienauerbas sunt cum sine ullaratione ex aliis sumuntur ut si homine

... omne quicquid dicimus.
... sed etiam in subiecto est. pri
... etiam in subiecto est. etiam in alia
... sed quod est nomen significatur
... etiam in subiecto. cur ad hoc et definitionem suam
... ex hominice etiam malum rationale mortale ita
... ratio quae est de subiecto eidem subiecto accessit. Ideoq.
... subiecto dicitur in generibus et informis inuenitur. **QUI P SUBIECT**
... subiecto est quod neq. nomen neq. definitionem dat subiecto sed
... ipsum subiecto ita esse intellegitur ut sine eonon possit ut rhetorica
... nam nec nomen eius potest subiectum recipere nec definitionem.
... neq. enim aut rhetorica cicero aut bene dicendi scientia cicero inedita
... intelleguntur cum ipse uocari non possit. **QUID E SUBIECT ET IN SUBIECT EST.**
Quod aliud de subiecto aliud in subiecto est disciplina. name de rh& o
rica & de subiecto est ciceroni in subiecto. Prima erga substantia subiec
tum est secunda quae de ipsa primadicitur ut si cicero prima substantia
homo & animal secunda iam in subiecto omnes consequentes praec
dicationes esse intelleguntur. Itaq. de singulis uideamus quid quali
tas qualitas est secundum quā dicimus quale est ut candor & echo intel
ligilic & qualitatem in subiecto esse cu candor necessario in aliquo sit
sine quo esse non possit utiq. ipsum aliquid in quo est subiectum est
quid quantitas quantitas est secundū quam dicimus quantū est ut bipeda
le & iam ista in subiecto intellegi necesse est. **QUID RELATIVUM**
Relativum est quod aliqui uocant ut pater frater. ut haec itaq. in subiecta
sunt. nā necesse est ut haec nomina aliquid sint in nullisunt de quibus
dā dicantur illaqua dicuntur in anima uidebuntur. **QUID LOCI**
I est quoddicimus romae romae substantia est ipsi romae haec accidit
quid temporis uter in ipseperi quārum motu tempus intellegitur.
Substantiae sunt ut sol cuius cursu. **tempus intellegimus & quae**
aliquā intellegentiam more in nobis faciunt. Quid sit ut pittac
sed & quid ab eius calcatus armatus substantia est homo. & haec illi ac
cidunt. quid facere ut se dare currere. quid pati ut se dari. Item de
substantia substantia est quaenam in subiecto est inseparabiliter neq.
de ullo subiecto praedicatur inseparabiliter aut ad hoc definitioni ad
iectum est quod omnis prima substantia quamvis in loco aliquo sit
tamen ab eo separari & migrari potest ut acero ita incurvi esse intel
ligatur ut inde possit aliquid discedere & pars primae substantiae

quamvis non sit non esse
tunc separata corporis
modus et res ipsa non est
migrare opere et cum est
stans secundus substantia est
ut homo de eorum animal deum
est primae substantiae secundus substantia
substantia omnibus communis non est non esse
desubiecto et substantia nec tantum in eis est potest
magis & minus est & quidem nemus homine alio magis
ipse unus homo magis & rite homo quia hodie fuit & in
magis equus equus est quam homo. homo hoc autem obseruandum est.
stantia inter consortes suas id est ut prima primae compares secunda
secundae. nam si secunda primae compares magis substantia est pri
ma quam secunda prima enim magis rem magis declarat. secunda
uerobet quanda communione ambiguum est. nam cū dico cicero
iam quidam individuum certumq. significo cum dico homo qm
cunctis sumis triuicappellatiōni subditum certum est quem significem
ita ergo fit ut magis sit substantia prima quia secunda quia rem certius
ofendit. magis ergo & minus substantia non recipit inter consortes
suas item substantia contrarium nihil habet. nam nihil homini aut quo
contrarium sed si quis dixerit clodium ciceronem fuisse contrarium
intelligit namque substantias fuisse contrarias sed qualitates quae in
ipsi erant ut malitia bonitati aut tutum virutum aut iniustitiam
iustitiae uidetur aut substantiae proprium quod una eandemq.
capax est contrariorum quada super mutatione ut lapis cum idem
sipotest nunc calbus esse nunc niger idem tamen lapis esse non desinit
& cicero primo stultus postea sapiens ideo tamen cicero esse non desinit.
Item de qualitate qualitatem esse diximus secundum quā dicimur
quales qualitatū forma una est in qua dispositio quedā & ab itis
mentis esse intelligitur. in omnibus perceptis artibus sapientia gra
matica rhetorica et ceteris que ita haerent animo ut difficile amittit
possint sed in his aliqua perfecta sunt aliquain pfecta ut si qui gram
matice arti operam dederit implerisq. tamen fallatur nondum
potest dici abitus sed tamen dicitur dispositio ita non omnis dispositio
abitus omnis aut abitus dispositio esse intelligitur. secunda spe
cie est earum qualitatū quas recte possibiles dixerimus ut dulceatq.
amarum calidum uel frigidum non quod ex his eadem substantiae
aliquid patiatur. sed quod sensus nostro aliquid pati cogunt cogit enim
aliquid pati etiam gentem calor & dulcedo gustantem hē quae nobis

quod spallidus quisque
 et pallidus et palidus
 et pallidus appellatur signi
 m. et sicut etiam palella.
 Et sicut etiam palella agitur
 per partem corporis non quoniam
 eo quod est per se intelligitur ut
 non quodam frustula sed quod frangi possit
 ut corpus duobus modis dicimus sed quod palestra
 et quod natura et formatum ut huc artis accommoda
 et quae non sunt in multis illud tamen palestra recte dicitur
 palestricu[m] quod ipsius artis habet effectum. Non autem inuenitur
 ipsius qualitatis nomen unde sit denominatum sed diruatum palestr
 icu[m] illud quod nondum est sed esse potest quare cognoscendum est
 dici quasdam substantia sex qualitatibus quarum nomina non inue
 nuntur. Namque ut bonum dicimus ab honestate non ita optimum ab opti
 mitate. Ita ergo palestricu[m] quod intelligimus ex eo quod cipere
 possit palestram non habet. certu[m] qualitatis nomen ex quo dictum
 uidetur constat tamen a qualitate esse dictum. Quarta species est
 earum qualitatuum secundu[m] quas forma figuratioq[ue] intelligimus ut
 quadrum rotundum pulchru[m] de forme & simili recipit qualitas
 magis & minus nec tamen omnis nihil enim quadrum magis altero
 quadro quadrum est. magis autem aliquid candido candidu[m] dicitur
 & quaestio est in plerisq[ue]. Uerum magis iustus altero dici possit pleriq[ue]
 aut subtleriter uidentur ad tendisse qui qualitates ipsas non dicuntur
 recipere magis & minus sed ea quae ab his dominantur ut iustitia
 sit ipsa una quedam p[ro]fecta notio ut non dici possit magis haec iusti
 tia quia illa est dicitamen potest magis h[oc] iustus quam ille est item
 dici non potest haec sanitas quam illa est. dicitamen possit magis
 hic sanus quam ille est ex quo sit ut substantia non recipiat magis & mi
 nus qualitates quidem p[ro] ipsas substantias possint recipere. Item
 contrariu[m] qualitas habet nec tamen nominis non sanitati cum sit in be
 illitas contraria nihil est quod rotundum est contrarium uiden
 dum est autem quod quicquid contrarium qualitas est qualitas sit neces
 sitas dulcedo autem qualitas qualitas sit amaritudo & similia. Item
 de quantitate quantitas bipartita est quod alia discreta est alia con
 tinua discreta ut numeri & orationes sit linea. Item alia quantitas
 diuisio est quod alia situm quendam partium habet alia non habet. nam
 linea situ quodam partium intelligitur siquidem dicitur potest quae
 pars eius quod loco sit dextram quae sinistram uidetur habere at vero

capitulo. decuplus

numeris ut oratio aut
habere possit ut si in his
nihil tamquam quod in loco concreto
Quid enim ibi pedalis et pedalum con-
esse magis & minus quam evidentius
definitam quantitatem ita si de
trarium quod minus est certum qua-
derit quod tripedali apparet nihile esse concreto
dicuntur maiora & minora relative dici manifeste et intelligi
enim minori comparatu maius est idemque maiori comparatu
minus est. sicut maius & minus contraria sunt cogitatur con-
quod dualde absurdum est posse alicui rei uno tempore simul cue-
nire contraria rursus aliud absurdum cogitatur intelligere unum
eandemque rem sibi metet se contraria sicutdem res una diversis
quantitatibus comparata potest eodem tempore maiorem & minor-
esse quantitas non recipit maius & minus. non enim quinque magis
quinque sunt quam duo duo aut idem dualis duobus magis duosunt
aut magis etras duo erunt quam hodie sunt. est autem proprium qua-
titatis quos secundum hanc dicimus. par. & inpar. ut qualitas
proprius est quod secundum hanc dicimus simile atque dissimile
quamvis induersis rebus utrumque liceat abusive usurpari.

QUID SIT RELATIUM

Relatum est quod hoc ipsum quoddicitur alicuius est vel aliquid
quolibet modo referri potest ut filius non sine patre vel matre
& seruus non sine domino potest intelligi neque sine his illius cissim
dicuntur autem relativa tribus modis alicuius filius aut alicui
vicius aut aliquid ut duplum ad aliquid simplum est.
Omnia relativa in his atque referuntur vice mutata respondent.
Namque admodum filius patris filius est sic pater filii alicuius pater
est & respondit ita talia quae hisdem casibus respondeant aliqua
casus mutantur. nam defiliodixi. item de seruo dicere possumus
quoniam seruus dominus seruus est dominus seruus dominus. haccita
si bi respondent ut eosdem casus in conversione custodiunt ita quoque
duplum simplum est ita maior minore aliquo maiore est & minor
maior aliquo minore est. manifestum est ergo ita casus in con-
versione seruare. At vero scientia cum sit relativa alicuius emi-
rei scibilis scientia est in conversione id ad quod resertur casu
mutat nam quoddicimus scientia scibilis rei est non possumus
dicere scibilis res scientia est sed scibilis res scientia scibilis est.
Item sensus rei alicuius sensibilis sensus est contra sensibilis sensus

Ita ergo ut dicitur de corpore et animali dicitur corporis et animalis substantia. Et quod dicitur de corpore et animali dicitur corporis et animalis substantia. Non enim aliquid est nisi sit in substantia. Et non solum est in substantia sed etiam in qualitate. Et quod dicitur de corpore et animali dicitur corporis et animalis substantia. Non enim aliquid est nisi sit in substantia. Et non solum est in substantia sed etiam in qualitate. Et quod dicitur de corpore et animali dicitur corporis et animalis substantia. Non enim aliquid est nisi sit in substantia. Et non solum est in substantia sed etiam in qualitate. Et quod dicitur de corpore et animali dicitur corporis et animalis substantia. Non enim aliquid est nisi sit in substantia. Et non solum est in substantia sed etiam in qualitate.

qui aminatum aliquid
substantia vel relatio vel significatio
unguis et aliud in eum imponit
Letum est enim proprium substantiae
vel relationis quae vel pars
partes secundum substantiam vel
relationem sunt ex quae ad quaeque
aliquo sunt nullam id est hanc finem substantiae
seruitus excepto quod nec alio seruatur id est in aliis
referatur additum. At vero pinnata pinnata aliqui pinnata
cepto eo quod in aliquo pinnata est ad nihil referri possit sicut in modo
nendi sumus non ospudat noua uerba facere ut necc si uero conuer
sionis nam similia conuersione non respondit non relative nunti
amus hoc modo cum dico pinnata uolens eam ostendere relationem
nonne pudet pinnatum aliquid propter conuersione dicere est enim
pinnatu ita usitatum ut aures non offendant sive pede agatur non pu
deat simili deriuatione finge et motu conuentioni uerbum item
scire oportet eum quae relationem aliquid adquid referatur ignorat
ne commis utrum ad quid referri possit id quod dicit scire posse hoc
modo cum dico hoc duplum est non sit simile eius id est ad quod
duplum sit aut illud ignoras ne commis utrum duplum sit
scire potest.

QUI FACERE REQUIDATI

Facere & pati possunt habere contrarium utcalefacere refrigerare &cale
fieri refrigerari habent & iam magis & minus ut magis & minus ure
ut magis & minus uritatis omnis denominatur dicitur ut sedere
in secessione fare abstinentia & quāuis non numquā nomina deficiant
● **E**xquisitus denominantur ratio tamen non deficit de illis tribus
quaerentes supra dicta exempla sufficiunt quando enim dicimus
ut ericras ubi ut romae athenis abitum ut calciatū armatū quid horū
recipiat magis & minus cum in sermone inciderit facile appare
istaes sunt decem praedicationes ex quibus aliquid necessario sigilla
tim enuntiamus nam quicquid dominino dixerimus quod aliquid sig
nificet nondum tamen intellegi possit an uerum an falsum sit.
Unū est de his decem exceptis dum taxat illi uerborū quodā modū
articulis sunt enim plera que a grammaticis in orationis partibus
enuntiata que omnino p se nihil ualent aut aliquid significant
plēnū nisi cum fuerint uerbis adiuncta ut coniunctiones praepo
sitiones & quicquid tale illud docent restat unde oppositis dicamus.
sunt autem opposita que sibz uolunti ex aduerso uide perentur obsis
tere ut contraria nettamen omnia quee opponuntur sibz contraria

1. b. 1. aut
aut ceterum
ita cetera aut agmina
tum hanc leviter nubil
ponitur velocius
et hoc in modo refe
rebatur duplo etiam dupli dividuntur
secundum oppositum opponuntur ut eius magno
partem corporum hoc agnum cui opponuntur parvum sit contra
secundum oppositum opponuntur ut non eorum sint quibus opponuntur ad ea
secundum unum eisdem referantur siquidem stultus sapientia ita contra
stultus ut non eisdem sapientia est stultus sit ut ad illam sit stultus
sciendum tamen est quaedam contraria medium habere quaedam non
habere. Nam iquae sunt alia utineare in quaesse possant alterutra
uice necessarium insint medicarent utsanitas & inbilellitas haec duo
contraria natura insin corporibus animalium atq. ita uice alterutra
necessario insint ut diximus in quo animalis corpore sanitas non est
necessario inbilellitas est & in quo inbilellitas non est necessario ut
sanitas sit. At vero candidum & nigrum cum sint contraria & naturaliter
incorporibus inueniantur. proprieatem non carent quia non
necessare est corpus aliquod candidum esse aut nigrum. potest enim
ita deesse candidum ut non insit nigrum. Atq. hoc modo ex aliqua
parte ergo color aliquis medius inueniri potest ut latus uel luridus
habitus & orbatio ita ^{ibi} opponuntur utineare cui uenire possunt
alterum eorum necessario insit ex illo dumtaxat tempore quo ex
natura esse permittat ut dentatum eum dicimus quidentes habet
edentulum uero non illum dicimus quidentes non habet sed cui
natura ineft ut habeat & ex illo tempore quodam natura permittat
ut habeat. nam neq. lapidem recte dicimus edentulum qui non
dentes habet neq. infantem quamvis aliquando habere possit
non dunt tamen illo tempore ut habeat natura permitat hoc
ergo tertium genus oppositorum differt a primo relativum
eo quod cernentia ita opponuntur cecitati ut eiusdem cecitatis
non sit aut deam quodammodo referatur a secundo genere
ide est contrariorum illud differit ab his dumtaxat contrariis que
habent medium quod cernentia & cecitas intelliguntur ergo oculos
ut alterum eorum necessario insit hoc differunt ab his contrariis
quaehabent medium. quia illorum alterum non necessario inest
substantiae horum aut necessario ab his uero contrariis quae medio
carent haec ista opposita differunt quod illa rei cui natura insint.

39.

tempore
sanctis sententias
haec autem possit et hoc sententia
de rebus aliquando occurrit
habere possit neq; haec non
immortis nec diachronicum
neq; ceterisque uidentur sententiae
uentia & negatione utriusque disputat haec super priorib; differunt
quod illa singillatim dici possunt haec uix conexae dicuntur
are latius hoc differunt quod est illa duo a contraria si hoc diffi-
runt quod illa si conexae dicuntur tamdui aut uera aut falsa sunt
quachue si illud in quo inesse possunt cum aut hoc esse distinet
neq; uera neq; falsa sunt ueritas ostille & sapientia ostille quadiu
uirtutum alterum uerum est cum ipse esse distinet utraq;
falsa sed quia ille qui non est neq; stultus neq; sapientia esse potest
At vero cicero disputat & cicero non disputat ita si bi opponuntur
ut oldum uirtutem alterum eorum necessariosit & ipso mor-
tuu falso est quidam quod disputat uerum iam est quod non
disputat hoc modo discernuntur haec & ab abitu atq; curiacione
nam quoniam est neq; caecus est neq; uidens nec sane moueare quod
inde mur de proloqui usque dixerit sed quibus postea dicendum
hoc nam factum est occasione oppositorum. **DENOMINE QUID SIT**
Nomen est quod quam rem significat & per casus fle capoteat.

¶ Q.U.I.D. U.E.R. B.U.M.

Verbum est quod aliquid significat & per tempora fleti potest
ut cito nomen disputat uerbum haec in uicem separata
non nihil quidem significare uerum tamen uel falso dici non
possunt. Cum autem fuerit coniuncta iam possunt & adfirmari &
negari ut uero disputat iam dicere potest cicero nondisputat esse
autem de his nominatiuis casus nominis & certius uerbi persona
significat aliquid quod iam negari non est & in homine tantum cadit
intelligitur nomen & iam si non dicatur ut dictio plenius est
& dicatur non dicatur ergo item secunda persona & ipsa iam ueritate
& falsitate obnoxia est sed & iam ipsam in hominem cadit & eam nec
recet dicimus disputas quin et audire nec intellegere quod dictatur
potest ergo & hoc cum dicatur sive nomine tamen ibi nomen in
telligitur. Altera figura ut am siue prima siue secunda persona
ut aut loquenter cum inducas quiloqui non potest aut adeum
conuerteramus orationem quineq; audire. neq; intellegere potest.
Tertia uero persona non homini tantum est sed aliarum & iam

liquid medium p. h. l. g. i. c. m. r. o. q. qui media erunt duc. sp. c. s. f. id: eoz qui decretu ait accidit rei in quo est possit. d: nullo modo interdicitur
dico que similes & eo possit substituunt in q; simul & possit. & cum eu simili deficiat p. q. modum intenderet. ueris neq; dicunt. H. l. b. & ab aliis.

... invenimus
... in hominibus videntur
... in disputatione in secessione
... in sententiis et personis
... in quinque modis ad ipsos est ne
... cum dicimus ex persona est exponit
... sed ex multis hec quae respondeantur potest pr
... 3. Tertia & secunda persona ex hominibus enim potest intelligi
... possunt autem utrumque falsae diaqua cum his sciam
... nominis intelliguntur. Tertia vero & non in missa sola dicitur potest
... & non de solo homine intelligitur. Quod ergo fuerit ex nomine
... tuo casu nominis ex artiu uerbi persona coniunctum proloquum
... dictur ita ut iam necessario aut uerum sit aut falsum aut dubium
... namq. homo animal est omnis iudicamus uerum esse & omne animal
... homo est omnes iudicamus falsum ille disputat quamus necessario
... aut disputat aut non disputat nobis tamendum est alterum nihil
... horum necessariu[m] esse intelligimus. sed quid horum sit nescimus
... ubi uero illa uerba sed quae in personali dicuntur. non ex nomine
... tuo casu impletur sententia sed alios casus recipit ut disputatur
... cūdicitur plena sententia est si ab latuum ad uengas hoc est acci
... rone & penitus cūdicit. plena sententia est si accusatum uengas.
... id est ciceronem & multas uita illud tam enstat psonalia
... uerba non implere sententiam nisi nominis tuo casu & tertia uerbi
... persona sed & iam sententiae quae quā uis consent ex nomine & uerbo
... adfirmari tamen aut negari non possunt quia non proloquia
... sed eloquia dic in non nullis placuit ut est modus cum discimus curre
... iam plena sententia est. nam nec solum intelligi sed & uenfiri potest
... quod dicas negari non potest. non enim hoc negat quidix
... rit noli currere. hoc enim non est aduersum ei quod dictum est
... currere ut hoc sit uerbum illud falsum ut possit nasci quaestio.
... nam de aientia & negatione quaestio sine dubio nascitur ut ille
... currit & ille non currit. quaestio est utrum currat curre autem
... & noli currere non facit quaestione utrum currat nulla quidem
... quaestio hic potest intelligi utrum curre debet. hoc enim ex aientia
... & negatione natum est ut currere debet & currere non debet
... hoc facito patiu[m] modus cum enim plena sit sententia cum dicamus
... utinam non scribam non enim potest hinc nasci quaestio utrum
... scribat sed pleraqua et alias sunt haec ad exemplum sufficient
... quod ergo fuerit iunctum ex nomine & uerbo si plenum nomen

Hoc enim de aientia & negatione factum est ut currere debet.

Explanatio
P. p.
et p.
possit p.
ramale, et
uerbum dicitur
et animal dicitur
cui particula dicitur genitivus
partes duæ quae in nominativo sed etiam in nominativo cum nominativo
climatua subiectum enim quid sit declaratur quid de illis est illud
telligi: cum ergo dicimus cuero disputat si accedit hinc sententia
intuscula non declarativa accessit si accedit itam anima cum subiectum
item si accedit prudenter & copiosae declarativae accessit quic
quidigitur nominativus si accedit subiectum accedit quicquid
declarativae accedit variis casibus & modis accedit nam subiectum
non possunt alia casus accedere declarativae non nisi uarii excepto
nominativo. Illud tamen sciendum posse fieri ut uerbum sit
in subiectu non enim in de declarativa sed ita uerbum in subiectu est
ut aliiquid pronomen secum uice nominis teneat ita ut etiam nomen
est in de declarativa ut teneat secum aliquod uerbum ex qua eius uice
impleat uelut si dicamus quid disputat cicerone est quid disputat sub
iectum est cicero de declarativa sed illam subiectum pronomen facit
hanc declarativa uerbum in hacigitur parte illud dicimus
quemammodum iunctas sunt nec tamen possunt plena facere
sententiam & si faciunt quae admodum falsitati & ueritati non sint
ebnoxiae sententiae quia uisint plenae & quae admodum ad
perueniatur ut iam non solum plena sententiasit sed etiam neces
sario uera aut falsa quod est proloquium. terciapars sequitur
in quadicendum iam est de ipsis proloquiis ad quorum intellectum
in superiori parte peruenimus. Proloquia igitur differentias
habent binas in quantitate & qualitate quantitas differentia est
quod alias sunt uniuersalia alia particularia alia indefinita. uni
uersale est ut omnis homo animale est particularē. ut quidam
homo ambulat indefinitum ut homo ambulat. quodigitur inde
finitus dicimus necessario particulariter accipimus. non necessario
uniuersaliter quaequam id potissimum numerandum quod securū
habet intellectum. indefinituum pro particulari accipitur. erit
ergo duas differentias in quantitate quod aliud est uniuersale
proloquium aliud particularē in qualitate. item duas qualia
declarativa altera altera abdicativa. Dedicatum est omnis

omniā. ut si dicitur non est necessarium scilicet omne animal
est homo. nam quodcumque animal homo est. et hoc non habet rationem
conversionis. non enim si quodcumque animal non est rationale
quoddam rationale non est animal universalis ergo dedicatio
& particularis abdicativa non necessario recurrente universalis aut
abdicativa particularis dedicatio necessario conuertuntur. ita
tamen ut falsa conuersione indeclarativa particularis negotio ma-
neat. nam utique conuersio ita sit ut quae particula fuit declarativa
eadem subiectua sit. ergo cum dico omnis uoluptas bonum non est
omnis uoluptas subiectua non est bonum declarativa siconuertam
omne bonū uoluptas non est facta eisdem subiectua quae fuit
declarativa negotio tamen hanc particulam tenet quae facta est de-
clarativa & si uelim sic dicere nullauoluptas bonum non est conuer-
tendum est si nullū bonum uoluptas est sed propter duo proloquia
quaediximus non necessario conuerti debemus intendere omnia
quaeproloquiis attribuntur p[er] quae rectae aut non recte proponi
possunt. ut uerū aut falsum possint ostendere haec aut quinq[ue] sunt
iam superius demonstrata genera differentia accidentis finitio & pro-
prium faciunt illa proloquia decurrere alia tria nullo modo nāq.
ut omnis homo animale est rationale mortale ita omne animal ratio-
nale mortale homo est & quē ammodum omnis homo risibile est
ita omne risibile homo est. Rursum in particulari abdicativa uiden-
dum est quid sit proprium non esse. ut enim proprium est hominis
esse risibile. ita proprium est risibile non esse praeter homines
ergo si particularis abdicativum proponamus sic quidā risibile
non est praeter hominem. Recurrit sine dubio quiddam praeter
homine non esse risibile. Item quiddam in animali irrationali in
mortale non est homo quiddam homo non est in animali irrationali
immortale. Item sunt aliae conuersationes quae faciunt easdem pro-
Loquorū particularis indefinitas & iam negatione scilicet de loco mi-
grante. nam particularis indefinitae sunt hoc modo homo non homo
animal in animal. & ideo inde finitum est quia negotiantur hoc esse
nondicis quid sit. cum ergo dico omnis homo animal si uelim recte

uerum oratione
hac conuenienter uiscerum
& partium etiabem
pulsionem est et ne contractio
particularis abdicatur pars liberae
animal homonon est quoddam non homo
ratione obseruandum est ubi non est ergo et modo non pro
pomimus. sed si conuertimus hanc uicissim conuersio recipiat
duo proloqui. nam in primam non recipiebant solum inuen
tione abdicatum non illam. ita per uocem uero ergo dicendi causa illa
prima conuersio haec secunda haec aut proloquix quae admodum
inter se affectasint hoc modo manifestius apparebit. quatuor
lineis quadrata formula exprimatur. In primo angulo superio
ris lineae scribatur uniuersalis dedicatua & in alio eiusdem angulo
abdicatua item infra ad primum angulum particularis dedicati
ua ad angulum reliquum particularis abdicatua. Deinde ducantur
angulares lineae ab uniuersali abdicatua ad particularem abdica
tuam & ab uniuersali abdicatua ad particularem dedicatiam.
Duae igitur superiores simul confirmari non possunt simul negari
possunt nam non potest simul uerum esse omnis uoluptas bonuēst
& omnis uoluptas non est bonum. possunt autē similesse non omnis
uoluptas bonuēst. non omnis uoluptas non est bonū. Duae uero in
feriores uicissim simul negari non possunt simul confirmari possunt.
Nam utiq. non potest simul non quaedā uoluptas bonū & quaedam
uoluptas bonuēsse. At uero potest & quaedam uoluptas bonum esse
& quaedam uoluptas bonū non esse. Angularis autē neq. simul adfir
mari neq. simul negari possunt. Nam si uerum est omnis uoluptas
bonum est falsum est quaedam uoluptas non est bonū. Item si falsum est
omnis uoluptas non est non est bonum si uerum est quaedam uoluptas
non est bonum. hoc item contingit si prius particularem uicissim
nominis. Item si uerū est omnis uoluptas non est bonum falsum est
quaedam uoluptas bonum est & si falsum est omnis uoluptas non est
bonum uerū est quaedam uoluptas bonum est. item uniuersalis
dedicatua confirmata particularem suam necessario confirmat
negata non necessario eam negat. nam si uerum est omnis uoluptas
bonum est necessario uerū est quaedam uoluptas bonuēst. At uero
si superiorem negemus hoc modo non omnis uoluptas bonuēst potest
fieri ut quaedam uoluptas bonum sit. Particularis item dedicatua
confirmata non necessario uniuersalem suam confirmat negata

non
bonum est inducere reliquias
ut p[ro]p[ter]e sententiam cupro
concessum. Et cum concessum fuerit sup[er]
moderationem de laudis mortis & utiq[ue]
proprietatis. et nichil concedendi & haec cum concessum
fuerit. si ip[s]e induceret ex duobus sumptuatione sibi & nexis
conficitur pallatio quod illatio sumptum propere adici non potest
quia non expetas ut hoc etiam tibi ducatur. sed cedat sedeo inuitu
sequitur si moderatione seruat et illatum & ut hoc planum
fiat exemplum usque stionem esse utrum uoluptas utilissima
si proponamus ita omnis uoluptas bonum est plena quidem sententia
est sumptum efficitur si hoc aduersari uis concedat quo concessum ad
iungenda est alias sententia. Omne autem bonum utile est si hoc & iam
concesserit efficitur sumptum ex quibus duabus sumptis & iam inuitu
sequitur omnis iugit uoluptas utilissima hoc totum quod constat ex
duobus sumptis & illatione ratiocinatio an obis agrecis syllogismus
appellatur. Estergo ratiocinatio ex duobus pluribus uis concessis
ad id quod concedatur necessaria p[ro]uenio possunt ergo plura esse
sumpta sed minus ad uobus esse non possunt. & enim est integratio
cinatio si ad illud quod uolumus ostendere utile esse uoluptatem.
tribus & iam sumptis p[ro]uenire uelimus ut omnis uoluptas secundum
naturam est. omne quod secundum naturam est bonum est omne bonum
utile est. Omnis iugit uoluptas utilissima ex hoc appareat plura & iam
licere addere si portuerit nonnumquam & iam concludimus inferen
entes non quidem id quod conficitur sed quod ex eo ipso quod in
ferre debemus necessario conficitur hoc modo. Omnis iugit
bonum est. omne bonum utile est. omnis iugit virtus non nocet inferen
du erat. Omnis iugit virtus utilis ex eo necessario sequitur. non
nocere quod enim utile est numquam nocet hoc agrecis similes ma
dicitur an obis dicimus confinis conclusio ratiocinatio igitur
sue propriam & suam sue confinem habens conclusionem dividitur
in duogenera. praedicatum & conditionalem. quid sit praedica
tum syllogismus. Praedicatum est in quo sumpta ita sibi nexus sunt
ut aliquid extrinsecus addito suppleatur ut hoc quod superdictum est
omnis uoluptas bonum est omne bonum utile est. uidemus utiq[ue]
nec totum quod superpositum est nondictum sed unum inde partem
sumptum declaratum quae secundo proloquo facta est subiectum.
Quod proloquium secundum ut implera sententiam aliquid perlungit.

extraf. s.
deced.
hanc g.
superior. si
roris dec.
sequens suum q. i. sp. p. f. p. t.
fit declaratio sequens ut omnis uoluptas bonum est. & omnis
utile est. omnis uoluptas bonum est. & omnis uoluptas non est utile est.
Secunda forma est in qua declaratio superioris sumpti eadem est
& iam declaratio sequens ut omnis uoluptas bonum est. & omnis
uoluptas non est bonum. omnis signatur uoluptas non est uixit.
Tertia forma est in qua subiectua superiori sumpti eadem est & iam
subiectua sequens ut quoddam bonum uoluptas est. omne bonū
utile est quoddam igitur utile est uoluptas. In prima forma & cum
uersaliter & particulariter & dedicatiuo & abdicatiuo concludi
potest. Intera forma particulariter tantum concluditur qua
propter non frustrahicest ordo seruatus. nam mētto prima
dicitur in qua omni modo concludi potest. secundam recte in qua
potest concludi uniuersaliter quamvis p. ^{abdicatiuo} contrarum. tertiam
recte quia in quantitatē in ore est in qua nisi particulariter con
cludi non potest. Nunc dicendum est singulare formae quoniam modos
recipiant. nam recipiunt intrācertū numerum extra quos modos
quicquid conolutum fuerit non est temere concedendum. recipit
prima nouem modis secunda quatuor tertias ex primis formis
primus modus est in quo conficitur ex duobus uniuersalibus dedi
catiuis uniuersale dedicatiuum directam uteat omne iustum
honestum omne honestum bonum. omne igitur iustum bonū
si reflectas omne igitur bonum iustum non sequitur sed
particulariter potest inferri quoddam igitur bonum iustum
non sequitur sed particulariter potest inferri quoddam igitur
bonum iustum & efficitur quintus modus secundus modus est
in quo conficitur ex uniuersali dedicatiuo uniuersale abdicati
uum directam uteat. Omne iustum honestum nullum honestum
turpe. nullum igitur iustum turpe. si reflectas nullum igitur
turpe iustum efficitur. sextus modus diximus enim supra uniuer
sale abdicatiuum posse conuerti. Tertius modus est in quo confi
citur ex particulari dedicatiuo & cumiuersali dedicatiuo particulari
dedicatiuum directam uteat quoddam iustum honestum. omne
honestum utile quoddam igitur iustum utile ac si reflectas efficitur
septimus modus quoddam igitur utile iustum qm supradictum est

tempore
converte. Oc
tum & uniuersali
turpe. non est turpe. non est turpe.
turpe. Non modus est in quo conficitur ex uniuersali abdicatio.
particuli abdicatio particularis abdicatio reflexum uteat nullum turpe honestum.
quoddam honestum iustum quoddam igitur iustum non est turpe.
Secundae formae primus modus est in quo conficitur ex uniuersali dedicatio.
& uniuersali abdicatio. uniuersale abdicatio directum uteat omne iustum honestum nullum turpe honestum.
nullum igitur iustum turpe. hic reflexio utraris alius modus
non efficitur qm deutrisq. subiecti usitatio. Secundus modus est in quo conficitur ex uniuersali abdicatio & uniuersali dedicatio.
uniuersale abdicatio directum uteat nullum turpe honestum.
omne iustum honestum nullum igitur turpe iustum. Tertius modus est in quo conficitur ex particuli abdicatio & uniuersali abdicatio.
particuli abdicatio directum uteat quoddam iustum honestum.
nullum turpe honestum quoddam igitur iustum non est turpe.
Quartus modus est in quo conficitur ex particuli abdicatio & uniuersali dedicatio.
particuli abdicatio directum uteat quoddam iustum non est turpe omnemalum turpe. quoddam igitur iustum non est malum.
Tertiae formae primus modus est in quo conficitur ex uniuersali dedicatio.
particuli abdicatio directum uteat omne iustum honestum. omne iustum bonum quoddam igitur honestum bonum.
secundus modus est in quo conficitur ex particuli abdicatio & uniuersali dedicatio.
particuli abdicatio directum uteat quoddam iustum honestum. Omne iustum bonum quoddam igitur iustum bonum.
Tertius modus est ex uniuersali dedicatio & particuli abdicatio particularis abdicatio uteat directum.
omne honestum iustum quoddam honestum bonum quoddam igitur iustum bonum.
Quartus modus est in quo conficitur ex uniuersali dedicatio & uniuersali abdicatio.
particuli abdicatio particularis abdicatio directum uteat omne iustum honestum nullum iustum malum quoddam igitur honestum non est malum.
Quintus modus est in quo conficitur ex particuli abdicatio & uniuersali abdicatio particularis abdicatio directum.
quoddam iustum honestum nullum iustum malum quoddam

177
turbat
uersili de dicitur
directum ueritatem
quoddam iugis utrum
ordinem uenit
demonstrata est

PER CONDICIONALIS SYLLOGISMUS

Conditionalis syllogismus est cuius propositio et assumptio argumento unius certum inferri possit de quo quaeſtio. Et adhunc modum ponimus quaeſtionem esse utrum sit utilis rhetorica & uolentes similem probare argumentum ab his definitione capiamus quod est benedicendi scientia ex huius argumento & illa quaeſtione conditionalis syllogismus ponatur sic si rhetorica est benedicendi scientia utilis est assumptio argumentum ita est autem rhetorica benedicendi scientia haec duo qui concesserit & iam inuitus concedit necesse est utile esse rhetorica quod erat dubium antequa propositio & assumptio conceditur. Nihil tamen in assumptione accessit extrinsecus quod est proprium praedicatiū syllogismi. hic primus modus ad dialecticis appellatur quies abante cedentibus propterea quod argumentum que am modum possum est ita & assumptū hoc tantum modo differens quod cum conditione possum est & sine conditione assumptum. Secundus modus est qui appellatur a consequentiis in quo ipsum argumentum quaeſtionem sequitur non quaeſtio argumentum hoc modo si non est rhetorica utilis non est benedicendi scientia assumitur argumentum a contrario id est pnegationem si est autem benedicendi scientia utilis est igitur. Tertius modus est qui appellatur a repugnantibus in quo demonstratur non posse simul hoc esse & illud non esse in quo cum fuerit adsumptum unum aliud necessario tolletur id est utrum fuerit adsumptum esse non esse collatur in modo non est benedicendi scientia ar rhetorica & non est utilis est autem benedicendi scientia utilis est igitur consecutum est utilis esse sublatu eo quod non esse utile est. postum erat huiusmodi ex uno arguente possunt nec interest in propositione quā parte in primo ponas utrum argumentum utrum quaeſtions dummodo conditionis ratio conseruetur cū dixeris. si rhetorica est benedicendi scientia utilis est. Potest & sic proponere utilis est rhetorica si bene dicendi scientia est. hoc etiam in duobus si quid experiri licet quartus modus est quip disiunctionem efficitur ita ut uno absumpto aliud necessarium negatum sit hoc modum aut si non est aut in bicillis sanus est aut non est igitur in bicillis. Additis sunt alii duomodo quiper

⁹ confit. uanitatis plures
p. 114.
Quis modus est qd. disiunctione efficitur. Ita ut uno pugnet. si luid necessario sit hoc modo. dicit superius. aut imbecillus
ponest aut sanus. igitur imbecillus.

... rationem.
... posse
concludatur
aut non
i praeponit. etiam si assumitur
formam. etiam si assumpcio... his quae de
tum est primus modus forma secundum secundi haec sin...
primum nec secundum secundum aut & primum igitur tertia haec
non & primum & non secundum primum aut igitur & secundum quarti
haec aut primum aut secundum. primum aut non igitur secundum
quinti aut primum aut secundum non non aut primum igitur secun
dum sexti non & primum & secundum primum aut non igitur secundum.
Septimum & primum & secundum non primitur secundum sciendum
tamen est ex uno argumento posse fieri tres superiores modos ex uno
argumento alios quatuor huius aut ordinis ratio est ut primus modus
sit qui appellatur abante cedentibus. quia utiq. quod ante cedit prius
est secundus a consequentibus eadem ratione ut ipse nomine suo pri
mum se debere sequi. etiam in ordine uidetur ostendere refat quis sit
tertius in eodem argumento a repugnantibus non enim possemus ad
disiunctionem transilire quae iam non potest ex eodem argumento
fieri. erit ergo quartus modus quasi ad aliud argumentum primus
& ibi utiq. ante cedere debet in quo per confirmationem assumitur
prior est enim confirmatio negatione quintus debet esse item sed p
disiunctione sed post hos propterea quae in eo p confirmationem.
Assumitur hoc in duobus reliquis licet intelligi miscentur aut sibi
multis modis syllogismi ut in una ratione & praedicatiu gene
ris & conditionales formas agnoscar hoc modo. si quaestio sit utrum
utilissit ipsa dialectica proponendum esse si bene disputare utile est
utilis est bene disputandi scientia aut bene disputare utile est utilis est
igitur dialectica. sane uidendum est in predicatio syllogismo
quod de propositione sibi assumptionem vindicet nam extrinsecus
aliquid ea accipere manifestum est in eo aut quod sibi ut diximus
de propositione vindicat attendendum est utrum recte vindicet
propter seratas memoratasq. formas efficiunt enim ut quod in pro
positione ad declaratiuam partem pertinere uidebatur in assumptione
ostendatur ad subiectuam pertinere. & item si alteras assumtas hoc ipsum
pertinebit ad declaratiuam hoc modo. notum est in prima forma ita assu
mi ut si subiectua assumptionis si proposueris sic omnis ars fre
quenti exercitatione meditanda est dictio aut exercitatio est.

¹ declaratione propositionis. subiectuam sit assumptionis. aut subiectuam propositionis eadem & declaratiuam sit.

freq

rhetoricae
fratone exhortatione
formata ratiocinio
positione quae dicitur indeclar
fieri conclusio hoc est meditanda est. non
rhetor caligtur exercitatio ne meditanda est. non
communia quae possent uel subiecto uel de dicto suu adiungi
ut si habuerit assumptio talibus in
dialectica ad ipsam non
minus inextricabilia quam caligo si properante palliis nostris
mauigene festinantis interuenit.

PERITA FANDI AM PROGRESSUM COMPRIME
NE INFLEXATORIUS STRINCAT INTIMATIO
ET MULTINODOS PERPETUAN FRACTUS DIV
Y MEN RECUSE ET DITUM EST COMPENDIO
QUI QUID DE CENTER DOCIA DISPUTATIO
MULTOS ASTRIGENDUM CONTULIT QVOLUMINE
SAT EST PROFUNDAE FONS DECENS SCIENTIAE
QUA EAB STRI SACROMIT NIL MOROSUM DISSE RENS
PRAFTERUOLANDONI LQUEIGNOTUM DESERENS
NAMQVE SUPERSUNT FRAUDE MULTA CONSITA
QUA E FALSA CAPTO CIRCUIT DECEPTIO
DUM AMBAGE FICTA PRAESTRIUSSO FISMATA
CAPTENTULIS UELUDIS ILLIGANTIBUS
PELLAXSORITAS CUMQUE SENSIM CONGERIS
FORMAS UEMENDAS COMPROBAT QVAS UERITAS
NEFASTONANTIS GARRIAS SUB AURIBUS
FACINUS QUE DIRUM QUI PES SUMMI CELITES
ODE RETUR PI OMNE FALSUM FEMINAE
NAM SI UOLIAS QUID CAUILLASE ULIUS
DUDUM LOCUTUS CIRCULATRIX INDECENS
FIEST PROFECTO DECIPULAS IA STRUXERIS
FACISSA TERGO UERSILIS PROFUNDITAS
RELIQVM Q TEMPUS LIQUERIS SONORIBUS
HIS AUDITIS DIALECTICA CUNCTABUNDA PAULU LUM TAMENT
DUC E PRAECEPS TARI TURA RESPONDIT
UENERANDUS MIHI FATUS REUERENDO Q SECUTA
REFERAM ICUS SAPEDEMATQ ILLIC ET EXORSASILEBUNT
LICET UNAM DECUSSE PERMITTERE CULPAM
ETHONORIS PRAETIO CEDERET IN FEARER RELATIS

INCIPIT DITI
INTEREASONUERETUBAE
INTUS ETIGNOTOCAB
IURBATI EXMATERED
CAELICOLUMTRICIONI
HAERENTIETUERISI
TUNC AMNES FAUNI UQ
RESPECTANTPROCERE
CHANUNTATIONI UIC
MIRANTUR PLACIDAM
TUM PRIMUM POSITASI
PACITUS ACTREPIDIAR
ILLIC COMPOS CENSAR
ORTUNITRIFIDAM SU
GARDUI FRAMEAM NO
SATURNIBELLOS UET
DIFFIDENSQ SUIRE
SIDIQUM TALIBUS PER
Sece quaedam subtili
decorereluculentafem
regale caput mauestat
muni resolita uel adu
tonerendebant Sub
muolito latiariter
ratum cunctorū scher
gemmarum coloribus
concuferat uelut fulge
abu fractaducere rescre
famour seadem posse

... IN
... TIBI
... SOCIALEBIS STABORIS
... MENS
... ESTIBI MUSORET CEMUS
HAEC DENS VELUT REFRAUO CONTICUIT
COMPLICEISQUE EAM DIUO QUINTENTIA ERISERANT
HORREVERUNT

PIARIS ALEXANDRICA ET LIBER.

INCIPIT HERITI ORICA LIBER. V

INTERASON UERETUBAE RAYCIS QUI PER AETHRAM
CANTUS ETIGNOTOCALUM CLANGORE REMUGIT
TURBATI EX PAURE DEI VULCUSQ. MINORUM
CAELICOLUM TREPIDAT CAUSARUM ET NESTACORDA
HAERENTI UETERIS RENOVAUNTUR CRIMINA PHAEGR
TUNC AMNES FAUNI Q. PALES EPHELIANAE PÆLE
RESPECTANT PROCERES NULLOQ. ASSURCE REMOTU
CERNUNTATIONI UICI BUSQ. ALTERNA PROFANTES
MIRANTUR PLACIDAM PERECTORAS SACRA QUIETEM
TUM PRIMUM POSITAS ILBANUS FORTECUPRESSO
PERCITUS ACTREDANS DEXTRAM TENDEBAT INERMEN
DELLA COMPOSCENS ARCUS ATQ. HERCULIS ARMA
FORTUNITRIE DAM SUSPIRANS FLAGITATHASTAM
GRADIUI FRAMEAM NON AUSUS POSCERE FALCEM
SATURNI BELLOS UETUS DISQUIRITA GRAESTI
DIFFIDENSQ. SVI RESPECTATTE LATONANTIS

SED DUM TALIBUS PER TURBATUS MULTATERRESTRUM PLEBS DORU
Ecce quaedam subtilis in corporis ac fiduciae grandioris uultus & uon
decore luculenta femina insignis ingreditur cui galeatus uertex ac
regal caput maiestate sertatum arma in manibus quibusse uel com
munis solita uel aduersarios uulnerare fulminea quada corusca
tione renidebant. Subarmalis autem illi peplo quodam circa umeros
inuolutio latari tergebatur quod omnium figurarum lumine ua
natum cunctoru schemata praeferebat pectus aut exquisitissimus
gemmarum coloribus subalteatum haec cum in progressu arma
concusserat uelut fulgoreae nubis fragore collis obombis dissultan
abus fracta diceres crepitare tonitrua Deniq. creditum quod in
stari ouiseadem posse etiam fulmina iaculari nam uelut in potens

sublimissimi